

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУТУ ПРЕФЕКТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мудрисівська Л. М.

*кандидат філософських наук, кандидат юридичних наук, доцент,
завідувачка кафедри теорії держави і права, конституційного права
та державного управління*

*Дніпровського національного університету
м. Дніпро, Україна*

Тесленко О. О.

*слухач Навчально-методичного центру післядипломної освіти
та підвищення кваліфікації*

*Дніпровського національного університету
м. Дніпро, Україна*

Реформа децентралізації, що почала проводитися в Україні з 2014 року, пройшла перший етап і вже має свої позитивні результати. Була прийнята низка нормативно-правових актів, що регулювали фінансові та організаційні засади діяльності органів виконавчої влади на територіальному рівні і органів місцевого самоврядування та їх співробітництва: закони України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», «Про внесення змін до Податкового кодексу України», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад», «Про засади державної регіональної політики». Як зауважується на офіційному сайті «Децентралізація»: «...Завдяки цим змінам відбулася фінансова децентралізація: місцеві бюджети зросли на 206,4 млрд грн: з 68,6 млрд в 2014 до 275 млрд грн в 2019 році. За 2015–2019 роки в Україні добровільно створено 982 об'єднані територіальні громади (ОТГ). Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад за час реформи зросла у 41,5 разів: з 0,5 млрд в 2014 до 20,75 млрд грн у 2019 році. За рахунок цієї підтримки в регіонах та громадах реалізовано у 2015–2019 роках більше 12 тисяч проєктів» [1].

Але одне з головних питань територіального управління так і не знайшло свого вирішення, хоча законопроект з цього приводу розроблений і наданий до розгляду Верховної Ради України. Мається на увазі законопроект «Про префектів».

Чому ми звернулися до цього питання? Наскільки вчасно починати наступний етап проведення реформи децентралізації влади? Про призначення префектів було заявлено Прем'єр-міністром України на початку січня 2023 року.

На нашу думку, подальше проведення реформи децентралізації влади саме зараз в сфері призначення префектів, не на часі. Воєнний стан, що був оголошений в Україні 24 лютого 2022 року і вже декілька разів подовжувався, вже додав коректив в процес функціонування влади. З'явилися військово-цивільні адміністрації, які відповідно до закону України «Про військово-цивільні адміністрації» «...це тимчасові державні органи у селах, селищах, містах, районах та областях, що діють у складі Антитерористичного центру при Службі безпеки України (у разі їх утворення для виконання повноважень відповідних органів у районі проведення антитерористичної операції) або у складі Об'єднаного оперативного штабу Збройних Сил України (у разі їх утворення для виконання повноважень відповідних органів у районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях) і призначені для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення безпеки і нормалізації життєдіяльності населення, правопорядку, участі у протидії актам збройної агресії, диверсійним проявам і терористичним актам, недопущення гуманітарної катастрофи в районі відсічі збройної агресії Російської Федерації, зокрема проведення антитерористичної операції.

... Військово-цивільні адміністрації району, області – це тимчасові державні органи, що здійснюють на відповідній території повноваження районних, обласних рад, державних адміністрацій та інші повноваження, визначені цим Законом» [2].

Тобто, на рівні областей і районів виникають на місці органів місцевого самоврядування тимчасові державні органи, які як раз і регулюють вирішення проблемних питань територій. Вони об'єднують в собі повноваження і органів місцевого самоврядування, і органів державної влади, вони мобільні, питання повинні вирішуватися під час воєнного стану дуже швидко.

Щодо префектів, то їх роль в управлінні в законопроекті відображена наступним чином: «Префект є місцевим органом виконавчої влади і входить до системи органів виконавчої влади.

2. В районах виконавчу владу здійснюють префекти районів, в областях – префекти областей, в Києві та Севастополі – відповідно префект Києва та префект Севастополя».

Згідно ст. 2 законопроекту «Про префектів» префект на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці забезпечує:

1) здійснення нагляду за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування та посадовими особами місцевого самоврядування;

2) здійснення координації діяльності територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, здійснення нагляду за додержанням ними Конституції і законів України;

3) виконання державних програм;

4) спрямування і організацію діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади та їх взаємодію з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації.

В президентському проєкті «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» повноваження префекта трактуються так само, як і в законопроєкті «Про префектів».

І далі, закріплюється новий адміністративно-територіальний устрій, який раніше передбачалось закріпити шляхом внесення змін до Конституції України, чого не було зроблено.

Тоді виникає питання про доцільність призначення префектів при наявності військово-цивільних адміністрацій і місцевих державних адміністрацій. Це підтвердження тези, що була надана авторами вище – недоцільність продовження реформи децентралізації влади в сфері призначення префектів в умовах воєнного стану без законодавчо закріпленого нового адміністративно-територіального устрою України. На нашу думку, повернутися до цього реформування потрібно вже після закінчення воєнного стану і поновлення економічного, технічного і фінансового стану України.

Література:

1. Про реформу. – Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/about>

2. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015 № 141-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19#Text>

3. Проєкт Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)». URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:D_l3DiZVazsJ:w1.c1.rada.gov.ua